

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli d. 5 Maj 1870, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Riksdagens år 1869 församlade Revisorers, i deras berättelse angående Riksbanken gjorda framställning, att medel insatta på deposition mot ränta måtte, oansedt depositionsbeviset förkommit, varda till vederbörande deponent utbetalade, samt angående allmänna föreskrifter för dylika fall.

Sedan Kommissionslandtmätaren C. M. Hallqvist i Juni 1862 på depositräkning i Banko-diskontverket insatt 3,500 R:dr, att sex månader derefter lyftas, och den 23 Mars 1863, med förmlan att det honom meddelade depositionsbeviset blifvit tillsammans med värdelösa papper af våda uppbrändt, anhållit att få mot qvitto lyfta de insatta medlen, eller, om detta ej medgäfves, utfå nytt depositionsbevis, hade Styrelsen öfver Banko-diskontverket den 4 April 1863 förordnat om medlens förnyade insättning samt hos Bankofullmäktige anført; att då gällande Bankoreglements i 169 § väl innehölle, att vid lyftning af medel, insatta på depositräkning hos diskontverken, det öfver insättningen utfärdade bevis borde till verket återställas, men att någon föreskrift hittills icke blifvit meddelad, huru förfaras skulle, när dylikt bevis för insättaren förkommit; att genom Kongl. Förordningen den 29 Maj 1739 bestämda föreskrifter blifvit gifna om hvad iakttagas borde vid förnyande af förkomna låne-bankoattester och vaxel-bankotransportsedlar, och att med låne-bankoattesterna, diskontverkens depositbevis visserligen voro jemförliga i så måtto, som de utställas till viss man, att betalas efter uppsägning, och äro räntebärande; men att, då åberopade Kongl. Förordning, långt förr än depositrörelsen mot ränta infördes, tillkommit endast med afseende å låne-bankoattester

och vaxel-bankotransportsedlar, samt då lydelsen af de bevis, som, enligt fastställt formulär, från diskontverken utfärdades öfver der verkställda depositioner, vore sådan, att tvekan kunde uppstå, om ej dessa bevis, genom åtecknad qvitto af insättaren, kunde iklädas egenskapen af löpande förbindelser, Styrelsen ansåge sig böra till Fullmäktiges bepröfvande hemställa, huruvida Kongl. Förordningen den 29 Maj 1739 äfven i afseende å förnyandet af förkomna depositionsbevis från diskontverken egde tillämplighet.

Bankofullmäktige öfverlemnade ärendet till då församlade 1862—1863 års Riksdags Banko-Utskott, under anförande att, som låne-bankoattesterna voro med de af diskontverken utfärdade depositionsbevis så nära jemförliga, att någon annan anledning till tvekan, huruvida återropade Kongl. Förordning af den 29 Maj 1739 måtte kunna tillämpas i fråga om förnyandet af förkomna depositionsbevis, ej borde uppstå, än den som kunde härflyta af de olika benämningarne å de ifrågavarande handlingarne, i afseende hvarå Fullmäktige likväl fästade uppmärksamhet derå, att då låne-bankoattesterna utfärdades till bevis öfver Banken lemnad och i dess låneafdelning nedsatt försträckning, depositionsbeviset utgjorde bevis öfver sådan försträckning, nedsatt hos Bankens diskontverk, så, och i betraktande jemväl deraf att låne-bankoattest kunde, derest förbud mot densammas öfverlåtande på annan person icke blifvit deri bestämdt stadgadt, på enahanda sätt som depositionsbevis iklädas egenskapen af löpande förskrifning, ansågo Fullmäktige Kongl. Förordningen af den 29 Maj 1739 kunna vara tillämplig äfven i afseende å förnyandet af förkomna depositionsbevis, utfärdade af diskontverken; och förklarade Banko-Utskottet i anledning häraf, under den 3 Juli 1863, föreskrifterna i Kongl. Förordningen den 29 Maj 1739, huruledes vid förkomna låne-bankoattesters och vaxel-bankotransportsedlars förnyelser bör förhållas, vara tillämpliga i afseende på förnyelsen af förkomna, utaf diskontverken utfärdade depositionsbevis.

De till nu förevarande fall hänförliga föreskrifter i berörda Kongl. Förordning innehålla hufvudsakligen, att efterlysning skall ske; att fordringsegaren, för att erhålla nytt bevis, bör, jemte förskrifning att hålla Banken skadeslös, lemna så tillräcklig pant i fast eller löst, att Banken deri har ofelbar tillgång till sin betalning för den ränta, som å fordringen upplupit och sedermera i tio års tid upplöper; samt att innehafvaren icke är berättigad lyfta eller till någon annan pantsätta eller föryttra hufvudstolen, förrän tio år efter det efterlysning skett i Stockholms kyrkor.

På grund af Utskottets beslut och i öfverensstämmelse med nämnda förordning meddelade Styrelsen för diskontkontoret Hallqvist föreskrift ej mindre om det förkomna depositbevisets efterlysande, än äfven att för utbekommande af bevis öfver den sednare insättningen aflemna säkerhet; men när Hallqvist, som fullgjort föreskriften om bevisets efterlysande, deremot icke ställt säkerhet för erhållande af det sednare depositbeviset, förklarade bemålde Styrelse, att detta komme att i Diskontkontoret fortfarande förvaras, intilldess berörda vilkor blifvit fullgjordt.

Efter det Hallqvist ånyo, den 20 April 1868, hos Styrelsen för diskontkontoret skriftligen anhållit, att antingen genast utbekomma ifrågavarande medel med ränta, eller att lyftning^{er} deraf måtte honom beviljas sex månader efter det uppsägning i enlighet med innehållet af hans ingifna skrift egt rum, och Styrelsen till svar härå, under hänvisande till hvad förut i ärendet förekommit, förklarar Hallqvists berörda framställning icke kunna till någon åtgärd föranleda, hade de för granskning af diskontkontorets förvaltning för 1868 utsedde Revisorer vid genomläsande af Styrelsens för berörda kontor protokoll fästade sin uppmärksamhet vid detta ärende och i anledning häraf yttrat: att då den i såväl då gällande som föregående bankoreglementen gifna bestämmelse, att bevis öfver penningars insättande i diskontkontoret skall återställas då penningarne lyftas, icke kunde anses innefatta annat, än föreskrift om hvad insättare i allmänhet hade att i berörda hänseenden såsom vilkor för penningarnes återfäende iakttaga och, på sätt Styrelsen jemväl syntes hafva antagit, lika litet som annat lagstadgande afsåge att betaga Styrelsen rättighet att i hvarje förekommande fall öfverväga, huruvida ej diskontkontorets säkerhet emot förlust i följd af penningarnes utlemnande kunde annorledes än emot återfäende af depositionsbeviset betryggas, men vid bedömandet häraf det borde för befästade af ett förtroende från allmänhetens sida, som utgör starkaste grundvalen för Bankens bestånd och förkofran, vara icke mindre angeläget att med sorgfällighet tillse, det ej annans rätt genom onödigtvis betungande vilkor förnärmades eller uppehöles, Revisorerne trott sig böra uttala det omdöme, att Bankens intresse i sist omnämnda hänseende icke, med bibehållande af den åsigt om tillämpligheten af förutnämnda Kongl. Förordning den 29 Maj 1739 som gjort sig gällande, vore behörigen tillgodosedt. Depositionsbevis, sådant det från diskontkontoret förut utfärdats och fortfarande utgår, vore nemligen, enligt hvad dess innehåll utvisar, en handling, hvilken, såsom icke varande af s. k. löpande egenskap »eller sådan att den ovilkorligen är betalningsgild i hvars hand den måtte finnas», allenast egde gällande kraft hos den, för hvars räkning penningar blifvit enligt bevisets innehåll insatta, eller den på hvilken insättarens rätt lagligen öfvergått, i sistnämnda fall likväl endast såvida ej Banken, innan nya fordringsegaren sin rätt derstädes anmält och styrkt, sin betalningskyldighet till den förra fullgjort. Då vid sådant förhållande innehafvare af depositionsbevis icke någonsin kunde ega annan eller bättre rätt emot Banken än insättaren sjelf, hade ock Banken, derest det kunde visas att insättarens rätt upphört, icke haft något att äfventyra, för den händelse beviset, om än behörigen kommet i annan mans hand, af denne till inlösen hos Banken företeddes, och för fullgörande af sådan bevisningskyldighet å Bankens sida vore enligt lag ett af insättaren i behörig ordning utfärdadt och till riktigheten styrkt qvitto tillfyllestgörande; hemställande Revisorerne slutligen att, om deras sålunda antydda mening, huru i fall af likartad heskaffenhet med det ifrågavarande borde förfaras, ansåges riktig, härom måtte meddelas lämplig föreskrift, som för betryggande af enskild persons rätt och beredande af lättnad

för Banken vid depositionsrörelsens bedrivande, måhända äfven borde innefatta bestämmelse om sådan lydelse af depositionsbevisen, hvaraf syntes att öfverlåtelse af beviset icke vore gällande, med mindre, efter i diskontkontoret vederbörligen gjord anmälan, anteckning derom å beviset egt rum.

I anledning af hvad Revisorerna utaf diskontkontoret sålunda yttrat och hemställt, hade Banko-fullmäktige inhemtat utlåtande af Styrelsen för nämnda kontor, som, efter det yttrande af Bankens advokatfiskal inforrats, dels, i afseende på frågan om återställande till Hallqvist af de utaf honom deponerade medel, tillkännagifvit sig finna de omständigheter, som till bestyrkande af det utaf Hallqvist uppgifna förhållandet, att depositbeviset uppbrunnit, blifvit förebragta, med hvad mera, som till stöd för hans anhållan förekommit, vara af beskaffenhet, att Styrelsen icke tvekade att biträda den åsigt, som advokatfiskalen uti det från honom infortrade yttrande uttalat, att berörda, af Hallqvist på depositräkning insatta medel jemte ränta måtte, utan hinder deraf att depositbeviset förkommit och icke blifvit återställt, från Riksbanken till honom utbetalas; dels med erinran att de depositbevis, hvilka numera från diskontkontoret utfärdades, innehölle att insatta beloppet tillika med ränta derå vid förfallotiden utbetalas emot, såsom orden lyda: »återställande af detta bevis med derå tecknad qvitto af insättaren eller hans rättsinnehafvare», yttrat att Styrelsen för sin del funne betänkligt understödja ett förslag om borttagande af bestämmelsen angående depositbevisets återställande vid insatta medlens utbetalning, enär beviset icke vore allenast ett qvitto utan en laglig fordringshandling, hvilken i allmänhet borde vid medlens utbetalning återställas; att åter förslaget derom att depositbevisen borde innehålla, det öfverlåtelse deraf icke vore gällande, med mindre, efter i diskontkontoret gjord anmälan, anteckning derom på beviset egt rum, icke vore lämpligt, enär ett dylikt tillkännagifvande skulle gifva helgd åt öfverlåtelse man och man emellan af Riksbankens depositbevis och sålunda just föranleda, att dessa bevis blefve i viss mån iklädda annan egenskap än den ursprungligen afsedda och obestriddigen riktiga, att nemligen bevisen, såsom icke löpande, i allmänhet borde ega gällande kraft endast i insättarens hand; men att, oakadt Styrelsen således ansåge depositbevisets återställande böra i regeln utgöra vilkoret för de insatta medlens utbetalande från Banken, Styrelsen dock vore villig medgifva att, i fall omständigheterna antagligen visade att depositbeviset förkommit, insättaren måtte, emot sitt qvitto och under de vilkor i öfrigt, som till Bankens tryggnad mot förlust kunde finnas lämpliga, få lyfta medlen utan att behöfva underkasta sig den tidsutdrägt och de omgångar, som förutsättas i Kongl. Förordningen den 29 Maj 1739 angående förnyelse af förkomna låne-bankoattester och vaxel-bankotransportsedlar, hvilken författning, utfärdad med hänsyn till andra tids- och sakförhållanden än de närvarande, Styrelsen ansåge icke böra ega tillämplighet på förkomna depositbevis, hvaremot Banko-fullmäktige för egen del förklarar: att som Banko-Utskottet, i öfverensstämmelse med af såväl dåvarande Direktion öfver bankodiskontverket som Fullmäktige ut-

talad åsigt, under den 3 Juli 1863, uppå anförda skäl förklarar föreskrifterna i Kongl. Förordningen den 29 Maj 1739, huruledes med förkomna låne-bankoattesters och vaxel-bankotransportsedlars förnyelse bör förhållas, vara tillämpliga i afseende på förnyelse af förkomna, utaf diskontverket utfärdade depositionsbevis; så kunde förändring i sättet för behandling af dylika frågor icke ifrågakomma, förrän Banko-Utskottet, efter inhemtad kännedom om hvad Revisorerna och Diskontstyrelsen i detta ämne nu anført, kommit i tillfälle att taga frågan i förnyadt öfvervägande; hvadan Fullmäktige ansett sig då icke kunna gilla den af Styrelsen uttalade tanke, hvarken i fråga om det för Kommissionslandtmätaren C. M. Hallqvist förkomna depositionsbevis och ej heller angående sättet för behandlingen af möjligen ifrågakommande framställningar om lyftning af medel, insatta på depositräkning mot bevis, som för insättaren eller hans rättsinnehafvare förkommit.

Då slutligen sist församlade Revisorer af Riksbanken, uti deras till Riksdagen afgifna berättelse, ansett sig böra bringa till Riksdagens kännedom hvad i detta ämne sålunda förekommit och för egen del förklarar, det de instämde uti den utaf diskontkontorets Revisorer uttalade åsigt, hvad beträffar såväl återlemnande till Hallqvist af de utaf honom deponerade medel som sättet i allmänhet för behandling af dylika frågor, har nu pågående Riksdags Banko-Utskott ånyo upptagit detta ärende, men funnit sig, i anseende till dess beskaffenhet, böra för behandlingen deraf begära sammanträde med Lag-Utskottet.

Sammansatta Utskottet har ansett sig böra utförligt redogöra för hvad i detta ämne förekommit, för att sätta Riksdagen i tillfälle till bedömande af de åsikter, Riksdagens Revisorer derutinnan uttalat.

Hvad nu först angår den särskilda frågan, huruvida de af Kommissionslandtmätaren Hallqvist i Banken på depositräkning insatta medel, 3,500 R:dr, under för handen varande förhållanden böra till honom utbetalas; så, enär Hallqvist icke gittat fullgöra hvad honom i vederbörlig ordning och med tillämpning af ofvan åberopade Kongl. Förordning den 29 Maj 1739 blifvit förelagdt såsom vilkor för rättighet att, utan återställande af det till honom ursprungligen utfärdade, men enligt uppgift uppbrända depositbeviset, utbekomma de deponerade medlen eller ock nytt depositbevis derå; samt det torde få anses tvifvelaktigt, huruvida Riksbankens fullkomliga betryggande emot förnyadt kraf, i händelse det ursprungliga depositbeviset framdeles varder med anspråk på betalning företeadt, kan åstadkommas, med mindre de på grund af nyssberörda Kongl. Förordning föreskrifna vilkor blifva till alla delar uppfyllda; har Utskottet, som icke funnit några särskilda bevekande omständigheter hafva i ärendet förekommit, ledande till eftergift af redan stadgade vilkor, ansett den af Revisorerna väckta fråga om utlemnande till Hallqvist af ifrågavarande deponerade medel icke för närvarande till någon Utskottets åtgärd föranleda;

hvilket Utskottet härmed får till Riksdagens kännedom meddelas.

Vidkommande Revisorernes hemställan i öfrigt om allmänna bestämmelser rörande förfaringssättet i fall, likartade med det ofvan omförmälda så, emedan behöfvat af en allmän lagstiftning för vårt land angående hvad man på lagspråket kallar mortifikation af förkomna fordringsbevis och andra värdepapper inom en icke alltför aflägsen tid torde göra sig gällande; samt det, enligt Utskottets åsigt, icke lär vara lämpligt eller ens formligt att nu, utan föranledande af derom väckt motion, föreslå bestämmelser för de särskilda, af Revisorerne afsedda speciela händelser, helst samma bestämmelser principiellt torde böra meddelas i sammanhang med omförmälda allmänna lagstiftning, hvori de naturligen komma att ingå såsom del, har Utskottet icke heller i anledning af Revisorernes sistberörda hemställan ansett sig böra vidtaga någon åtgärd;

hvilket jemväl till Riksdagens kännedom meddelas.

Stockholm den 3 Maj 1870.

På Utskottets vägnar:

J. v. Schwerin.

Reservationer: af Herrar *von Gegerfelt, Bergström* och *Bovin*.

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli d. 5 Maj 1870, kl. 2 e. m.

Memorial, angående arfvoden åt den hos Sammanatta Banko- och Lag-Utskotte anställda kanslibetjening.

Under innevarande riksdag har ett, på sätt 47 § Riksdags-ordningen omförmäler, af deputerade från Banko- och Lag-Utskotten sammansatt Utskott haft att handlägga dels åtskilliga motioner om upphörande af enskilda banker med sedelutgifningsrätt och om ändringar i Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864 an-